Groenbeleidsplan 2016-2025

Definitief februari 2016

Samenvatting

Dit Groenbeleidsplan geeft de hoofdlijnen aan van hoe wij in de periode 2016-2025 met het openbaar groen binnen de bebouwde kom willen omgaan.

De dorpen in Midden-Drenthe hebben over het algemeen een groen karakter. Dit is waardevol, zowel voor bewoners als bezoekers. We streven naar groen dat een bijdrage levert aan natuurwaarde, leefbaarheid en uitstraling in de dorpen.

Leefbaarheid
Groen heeft een grote rol in de leefbaarheid van de woonomgeving. Groen moet zorgen voor een prettige maat en sfeer, en we moeten zorgen dat bewoners het groen kunnen gebruiken voor activiteiten en zich ook betrokken voelen bij hun omgeving. Bewoners die openbaar groen willen onderhouden kunnen hiervoor een overeenkomst aan gaan met de gemeente.

Natuurwaarde
We willen de natuurwaarde een flinke impuls geven. Bijen zijn bij inrichting en beheer een doelsoort. Daarbij kijken we vooral naar de randen van de dorpen, groene longen en hoofdinfrastructuur. Gefaseerd beheer in bosplantsoen, creëren van wateropvang en natuurvriendelijke oevers, en het ontwikkelen van bloemrijke bermen. Momenteel is er in de bebouwde kom 110 hectare gazon. We willen hiervan binnen 10 jaar minimaal 25 hectare bloemrijk gras realiseren binnen de dorpen.
Bloemrijk gras speelt ook een rol in de bestrijding van de eikenprocessierups. Er zullen namelijk meer natuurlijke vijanden aanwezig zijn om de eikenprocessierups te bestrijden. Daarnaast wil de gemeente in de toekomst minder eiken planten, om meer variatie in boomsoorten te krijgen.

Bomen- en groenstructuur
We willen de bomen- en groenstructuur behouden en waar mogelijk versterken. Belangrijke wegen accentueren met bomen, en het landschap kunnen beleven tot binnen de bebouwde kom met een landschappelijke inrichting van de groene longen en infrastructuur.
Groen dat in het groenbeleidsplan is aangewezen als structureel groen, komt in principe niet in aanmerking voor verkoop.

Vergunning kappen bomen
Bewoners die een eigen boom willen kappen hoeven hiervoor straks geen vergunning meer te vragen als de boom een doorsnede heeft van minder dan 40 cm. Voor gemeentelijke bomen wordt de grens ook verhoogd naar 40 cm. Echter om betrokken bewoners de gelegenheid te kunnen geven om te reageren wordt de voorgenomen kap van bomen vanaf 20 cm vermeld in de gemeenteberichten.

Waar mensen overlast ondervinden van bomen, zal de gemeente proberen om dit door beheermaatregelen te verminderen. Er komt een nieuwe bomenverordening, waarin duidelijke criteria zullen staan voor de kap van bomen. De gemeente gaat vaker een bijdrage vragen voor kap of snoei van bomen als het alleen in het individueel belang van een inwoner gaat en er technisch gezien geen maatregelen nodig waren geweest. Ook als een inwoner een vergunning plichtige boom zonder vergunning kapt, moet er een bijdrage worden betaald.

Bezuinigingen
We hebben te maken met bezuinigingen op het beheer van het groen. Dit betekent dat we keuzes moeten maken:

- We gaan de hoeveelheid duurdere groentypen (hagen, rozen, vaste planten, sierheesters) beperken.
- Een deel van de gazons wordt straks minder vaak gemaaid.
- We gaan een gedeelte van de paaltjes en obstakels verwijderen
- We gaan het aantal bomen met vormsnoei verminderen.

Behouden van kwaliteit
Voor alle plekken streven we naar een basiskwaliteit, dat wil zeggen: schoon, heel en veilig. In de winkel/uitgaanscentra van Beilen, Westerbork en Smilde zullen we een wat hoger onderhoudsniveau toepassen dan elders. We willen het onderhoudsniveau in heestervakken, hagen en bomen houden zoals het is. We maken vooral door de keuze van het type groen onderscheid in de verschillende plekken. Voor de kwaliteit is het ook nodig om verouderd groen te renoveren. Het is goed om minimaal eens per 15 jaar elk gebied onder de loep te nemen.
Op diverse plekken zal minder gemaaid worden, we willen echter langs voet- en fietspaden 1 meter gazon houden, om de uitstraling, gebruikswaarde en veiligheid te waarborgen.

Groenplannen
Veel dorpen hebben al een groenplan gehad afgelopen jaren, waarbij de structuur is verbeterd, en verouderd groen is gerenoveerd in overleg met bewoners. De komende jaren willen we vooral in Beilen en Westerbork aan de slag met een groenplan. Voor Beilen is al een bredere visie vastgesteld, om Beilen te vergroenen en meer uitstraling te geven. Die visie zal gedeeltelijk via ontwikkelingslocaties vorm krijgen. De bestaande groenstructuur wordt meegenomen in het groenplan.

Planning en financiën
Om de groenplannen uit te kunnen voeren, en om bloemrijk gras te realiseren, is extra budget nodig. Met name voor Westerbork en Beilen willen we de komende jaren via een groenplan werkzaamheden uitvoeren en vragen we te zijner tijd budget aan de raad.

Communicatie
Bewoners worden betrokken bij plannen in hun buurt. Zodra nadere uitwerking aan de orde is, wordt er gericht gecommuniceerd en worden bewoners betrokken.

1 Inhoud

2 Inleiding 5
3 Algemene beleidsuitgangspunten 6
3.1 Groenstructuur 6
3.1.1 Landschap tot in de dorpen 6
3.1.2 Hoofdgroenstructuur vaststellen 7
3.1.3 Minder verschil in onderhoudsniveaus 8
3.1.4 Gebruik van gemeentegrond 8
3.2 Natuurwaarde 8
3.2.1 Impuls natuurvriendelijk groen 8
3.2.2 Eikenprocessierups 9
3.2.3 Buffers extreme buien 10
3.3 Leefbaarheid 11
3.3.1 Gebruiksfuncties 11
3.3.2 Betrokkenheid bewoners 11
3.3.3 Zelfbeheer 12
3.4 Bomenbeleid 12
3.4.1 Vaststellen belangrijkste gemeentelijke bomenstructuren 12
3.4.2 Goed bomen onderhoud 13
3.4.3 Overlast door bomen 13
3.4.4 Nieuwe bomenverordening 14
3.4.5 Zonnepanelen 15
3.4.6 Bladbakken 15
3.5 Budget 16
3.6 Renovatie verouderd groen 16
4 Doelstellingen per gebiedssoort 17
5 Richtlijnen voor ontwerp en inrichting 19
5.1 Beheerbewust ontwerpen 19
5.2 Sociale veiligheid 19
5.3 Honden uitlaten 19
5.4 Natuur 19
5.5 Eetbaar groen 21
5.6 Straatmeubilair 21
5.7 Natuurlijk spelen 22
6 Richtlijnen voor beheer en onderhoud 23
6.1 Groenbeheer programma 23
6.2 Renovatie verouderd groen en groenplannen 23
6.3 Mate van verzorging 23
6.4 Natuurvriendelijk groenbeheer 24
6.5 Bestrijding van onkruid 26
6.6 Toezicht 26
7 Richtlijnen voor communicatie 27
8 Planning 28

Bronnen

Bijlagen:
Uitwerkingen per kern, overeenkomst zelfbeheer, lijst inheemse beplanting

2 Inleiding

Groen is belangrijk voor de uitstraling en leefbaarheid in de dorpen van Midden-Drenthe. Dit groenbeleidsplan geeft de hooflijnen aan voor het openbaar groen in de bebouwde kommen in gemeente Midden-Drenthe.

In dit groenbeleidsplan wil de gemeente de komende 10 jaar meer het accent leggen op:

- Natuurvriendelijk groenbeheer
- Betrokkenheid van bewoners
- Minder regeldruk voor bewoners ten aanzien van het kappen van bomen
- Meer richtlijnen hoe we omgaan met overlast van bomen

Daarnaast blijven het versterken van groenstructuren en het functioneel zijn van het groen, centraal staan.

Toepassing groenbeleidsplan

Het groenbeleidsplan wordt onder meer gebruikt voor onderhoudsprogramma's, groenbestekken, toetsen van nieuwe ontwikkelingen (zoals verzoeken kap, verkoop, nieuwe bestemmingsplannen) en dit beleidsplan geeft aanwijzingen voor herinrichting.

Groen is belangrijk

Groen kost ruimte en geld. De waarde van het groen weegt hier ruimschoots tegenop. Groen is niet alleen mooi, maar is in vele opzichten belangrijk:

- Gebruik: dicht bij huis gebruiken mensen groen voor sport, spel en recreatie.
- Beleving: kleuren, geuren, geluiden, seizoenen beleven.
- Klimaat: groen levert zuurstof, beschermt tegen zon en wind, en vangt stof op.
- Leefbaarheid: bewoners voelen zich betrokken bij het groen in hun buurt.
- Maatschappelijk: onderhoud door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Gezondheid: het is bewezen dat groen een positieve invloed heeft op de gezondheid.
- Waarde van de woning: groen is waarde verhogend voor woningen.
- Natuur: ook binnen de bebouwde kom is natuurwaarde van belang.

Kaders:

Voor het groenbeleidsplan gelden verschillende kaders. We bouwen voort op het vorige groenbeleidsplan (2006-2015). Voorafgaand aan de uitwerking van het beleidsplan zijn meningen van inwoners gepeild, en zijn de uitgangspunten opiniërend aan de commissie Ruimte en groen voorgelegd.

De belangrijkste kaders worden verder gevormd door het landschapsbeleidsplan (2012), provinciaal en landelijk beleid en wetgeving, het coalitieakkoord 2014-2018, en diverse bestemmingsplannen.

Leeswijzer:

Het beleidsplan bestaat uit twee delen: het groenbeleidsplan en de bijlagen, waarin de uitwerkingen per kern staan. Hierbij horen per dorp kaarten van groenstructuur en maaien. In dit 1e deel geven we algemene beleidsuitgangspunten, verschillen per gebiedssoort, en richtlijnen voor inrichting, beheer en communicatie. Tot slot wordt de planning kort weergegeven.

3 Algemene beleidsuitgangspunten

Midden-Drenthe is een groene gemeente, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Gemiddeld is er per inwoner ongeveer 68 m2 groen binnen de bebouwde kom (gegevens 2015, exclusief bos, begraafplaatsen en sportparken). Landelijk is dit ongeveer 45 m2 gemiddeld. In ons openbaar groen is er relatief veel gazon: van de 180 hectare openbaar groen is er 110 hectare gazon.

Openbaar groen in de bebouwde kom bestaat uit bermen, straatbomen, parken, speelvoorzieningen, begraafplaatsen, sportparken, heestervakken, en bosachtige beplanting. Een goede groenstructuur bestaat uit een samenhangend geheel van verschillende groene elementen. Een goede groenstructuur is ook functioneel, duurzaam en goed te onderhouden. In dit groenbeleidsplan zijn begraafplaatsen en sportvelden niet opgenomen (speelterreinen en groen rond sportterreinen wel).

De hoofddoelstelling van het groenbeleidsplan is: een samenhangend en consistent beleid en beheer van het openbaar groen in de kernen; naar tevredenheid van bewoners. En waar mogelijk de kwaliteiten versterken.

De beleidsuitgangspunten voor het groen zijn in dit plan gesplitst in 6 onderwerpen:

- Groenstructuur
- Natuurwaarde
- Leefbaarheid
- Bomenbeleid
- Budget
- Renovatie verouderd groen

3.1 Groenstructuur

Elke kern heeft een eigen ordening die ontstaat door verschillende patronen zoals het onderliggende landschap, het verkeer, de bebouwing, het water en het groen. Bij een goede ruimtelijke structuur vertonen deze patronen een onderlinge samenhang. Het groen krijgt een structurerende betekenis als hierdoor de andere patronen versterkt worden.

Er is sprake van structureel groen als groen in samenhang met andere patronen bijdraagt aan de herkenbaarheid van een dorp of wijk, en/of een bijdrage levert op het gebied van ecologie, functie of cultuurhistorie. Groen kan een ruimte begeleiden of een andere schaal geven, en aandacht vestigen op belangrijke plekken.

3.1.1 Landschap tot in de dorpen

We willen in onze dorpen nog meer het accent leggen op het ervaren van het landschap tot in de dorpen. Door de landschappelijke sfeer via groene longen, bermen, waterpartijen en hoofdverkeersroutes het dorp in te brengen, zal het landschap meer voelbaar zijn tot in de dorpen. Van belang is het om op plekken waar nog een landschappelijke sfeer is, ook de

ruimte te behouden. Lucht en ruimte rond buurtschappen en andere waardevolle groene juweeltjes vooral daar waar het cultuurhistorische waarde bevat.

In 2012 is het geactualiseerde landschapsbeleidsplan vastgesteld. In het landschapsbeleidsplan zijn de dorpen 'witte vlekken'. In dit groenbeleidsplan zijn de dorpen juist onderwerp van gesprek. Bijzondere aandacht is nodig voor de landschappelijke overgang van dorpsranden en bedrijventerreinen. In dit beleidsplan willen we de visie in het landschapsbeleidsplan waar mogelijk door vertalen naar de dorpen.

3.1.2 Hoofdgroenstructuur vaststellen

De hoofdgroenstructuur is per dorp op kaart aangegeven (zie deel 2). De hoofdgroenstructuur bestaat uit:

- Groen en bomen langs de belangrijkste wegen
- Entrees en markante plekken
- Grote groenelementen als parken, begraafplaatsen en sportparken
- Overgangen naar het landschap
- Buffers bijvoorbeeld langs bedrijventerreinen of speelplekken
- Ecologisch belangrijke elementen
- Elementen met een belangrijke cultuurhistorische functie
- Elementen met een belangrijke functie in de wijk.

Beeldbepalend of structuurbepalend groen komt in principe niet in aanmerking voor verkoop. Als een locatie deel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur is dit dan ook een zwaarwegende reden om niet te verkopen.

3.1.3 Minder verschil in onderhoudsniveaus

We gaan minder onderscheid maken in onderhoudsniveaus. Het verschil tussen gebieden zal voornamelijk te zien zijn aan de keuze van het groentype. Alleen op de meest representatieve plekken zal een hoger onderhoudsniveau zijn, zoals in de winkel/uitgaansgebieden van Beilen, Westerbork en Smilde.

3.1.4 Gebruik van gemeentegrond

Er is op diverse plekken gemeentegrond bij inwoners in gebruik. Dit gebruik is door de jaren heen ontstaan. Soms legaal, maar vaak is er juridisch gezien niets geregeld. We willen beleid formuleren op basis waarvan grond kan worden verkocht, in gebruik kan worden gegeven of verhuurd. In sommige gevallen moet grond worden teruggevorderd. Als basis voor dat beleid, geldt het groenbeleidsplan. Het groenbeleidsplan geeft samen met het bestemmingsplan, de kaders met betrekking tot de openbare inrichting van het groen. Bij het maken van het groenbeleidsplan is ook al een gedeelte van de inventarisatie gedaan. Er is in beeld waar veel grond bij inwoners in gebruik is. Met dat gegeven is ook rekening gehouden bij het opstellen van de hoofdgroenstructuur.
De nadere uitwerking van de aanpak van het grondgebruik, vindt plaats in een apart traject.

3.2 Natuurwaarde

3.2.1 Impuls natuurvriendelijk groen

Dit groenbeleidsplan wil een impuls geven aan natuurvriendelijk groen. We willen een duidelijke bijdrage gaan leveren op het gebied van natuur in onze dorpen. Geen bestrijdingsmiddelen in het groen, vlinder- en bijenbermen met bloemrijke mengsels dankzij een afgestemd maaibeheer, en gevarieerde singels en houtwallen. Voor een goed natuurlijk resultaat dat ook acceptabel is in de bebouwde kom is het soms nodig om maatregelen te nemen voor omvorming. In het beheer gaan we minder vaak en minder rigoureus snoeien, en willen we een meer gefaseerd beheer. We maken meer gebruik van inheemse soorten of soorten die een duidelijke bijdrage leveren aan bijvoorbeeld vogels en insecten. Dat is kortgezegd wat we anders gaan doen.

In deel 2 is per dorp aangegeven hoe de ecologische groenstructuur er in hoofdlijnen uit zal zien. Streven is om binnen de bebouwde kommen de komende 10 jaar minimaal 25 hectare bloemrijk gras te realiseren binnen de bebouwde kommen. Daarbij zijn vooral Beilen, Westerbork en de dorpen op zandgrond kansrijk.

Bijen als doelsoort
Bij het natuurvriendelijk beheer is het goed om te werken aan de algehele biodiversiteit.
We willen ons echter ook specifiek richten op de (wilde) bijen. Deze soort is van belang voor de bestuiving en dus het voortbestaan van vele soorten planten en heeft een belangrijke rol in de natuurlijke kringloop. Het aantal wilde bijen is sterk afgenomen. We hopen een bijdrage te

kunnen leveren aan de bijenstand. En wat goed is voor de bij, is goed voor vele soorten inheemse planten en dieren.

Communicatie
Ook qua communicatie willen we bewoners betrekken bij de nieuwe richting. We sluiten ons aan bij bijenlint.nl, dit is een initiatief van de bijenstichting.

We willen duidelijk op kaarten aangeven om welke gebieden het gaat. Wat de veranderingen zijn, waar en waarom we dat doen, zijn zaken die we willen communiceren. Ook het stimuleren van natuurvriendelijk tuinieren en het betrekken van bijvoorbeeld scholen zijn ideeën waar we eventueel mee aan de slag kunnen.

Inventarisatie en monitoring
Om zeker te weten dat je het goede doet, en inzichtelijk wilt maken wat effecten zijn op de natuur, zou inventarisatie en monitoring gewenst zijn. Momenteel is hiervoor echter geen budget. We gaan daarom uit van een verandering die misschien niet helemaal toegespitst is per gebied, maar zeker een hoog positief effect zal hebben op de biodiversiteit. We gaan daarbij ook uit van ervaringen in andere gemeenten. We vinden het belangrijker om de biodiversiteit in het algemeen te verhogen, waarbij we rekening houden met wensen van direct aanwonenden, dan dat we ons te veel focussen op lijstjes met aantallen dieren en planten die gesignaleerd zijn.

3.2.2 Eikenprocessierups

We hebben steeds meer te maken met de eikenprocessierups in onze gemeente.
Deze rups kan door zijn brandharen gezondheidsproblemen veroorzaken. De gemeente heeft een zorgplicht om maatregelen te treffen om overlast van eikenprocessierups te

voorkomen of te beperken. Momenteel worden gemeentelijke bomen waar deze rups is gesignaleerd, gemarkeerd met een lint en wordt, het nest verwijderd door een gespecialiseerd bedrijf. Hoe we omgaan met eventuele monitoring en bestrijding van de rups, wordt in overleg met andere Drentse gemeenten afgestemd. Voor de bestrijding van de eikenprocessierups heeft de gemeente jaarlijks budget vrijgemaakt. In dit groenbeleidsplan willen we vaststellen dat we werken aan minder aanplant van eik en daarnaast de aanwezigheid van natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups vergroten door te zorgen voor meer biodiversiteit. De aanleg van meer bloemrijke bermen is daar een voorbeeld van.

3.2.3 Buffers extreme buien

Door klimaatverandering komen er steeds vaker extreme buien. Groen heeft een belangrijke functie in het opnemen van water. Ook kunnen we meer denken aan wadi's, en vijvertjes in de dorpen, om het water op te vangen. Een voorbeeld is Borkerhout in Westerbork. Daar zijn grote oppervlakten groen. Er is echter ook wateroverlast. Het is een mooie kans om hier laagtes te graven om de wateroverlast te verminderen. Gecombineerd met het inzaaien van bloemenmengsels kan hier ook een rijker en natuurlijker milieu ontstaan.

In dit kader kunnen we ook bewoners stimuleren om meer groen te gebruiken in de tuinen, in plaats van verharding.

duurzaam regenwaterbeheer drager omgevingskwaliteit

3.3 Leefbaarheid

3.3.1 Gebruiksfuncties

Vooral in de woonbuurten moet het groen voorzieningen bieden voor verschillende gebruiksfuncties zoals recreatie, sport en spel.

Paden voor wandelen en fietsen: paden in het groen
Buiten spelen: mogelijkheden voor speelplekken met toestellen, en voor natuurlijk spelen
Zitten en ontmoeten: bankjes, picknickbanken, brede zitranden
Vissen: toegankelijkheid water, steigers
Ongeorganiseerde sport en buurtactiviteiten (barbecue, volleybal): grotere veldjes in buurten
Honden uitlaten: wandelroutes, (kort) gras
Recreatie: belevingswaarde in het groen. Kleuren, landschappelijke uitstraling langs wegen, representatieve entrees, en aantrekkelijke winkelcentra.

3.3.2 Betrokkenheid bewoners

Het openbaar groen is er vooral voor de mensen die er wonen en op bezoek komen. Groen speelt een grote rol in de leefbaarheid van een buurt. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de gemeente betrokkenheid van bewoners belangrijk vindt.

Bewoners kunnen meldingen doen over problemen, meedenken over een andere inrichting, meehelpen bij een project, of zelfwerkzaamheid in het beheer.

We willen burgers meer ruimte geven om eigen initiatieven te ontwikkelen. We hebben al veel ervaring met bewoners die initiatief nemen voor inrichting. Een recent voorbeeld is aan de Brootacker in Hooghalen gerealiseerd. Hier is het gebied op initiatief van bewoners ingericht met paden, bloemrijke mengsels, een poel, bruggetjes en steiger. Dit soort initiatieven willen we als gemeente van harte ondersteunen.

3.3.3 Zelfbeheer

Ook in het beheer van openbaar groen komen er initiatieven vanuit bewoners om zelf werkzaamheden te doen. Ook dit willen we ondersteunen, binnen bepaalde kaders. We willen hier graag medewerking aan verlenen, omdat dit kan zorgen voor meer leefbaarheid in de buurt, door samenwerking en ontmoeting.

We willen door middel van een overeenkomst bewoners de mogelijkheid geven openbaar groen zelf te beheren. Het initiatief daarvoor moet vanuit de bewoners komen, en het kan alleen als het ook breed gedragen wordt in de buurt. Belangrijke gebieden uit de hoofdgroenstructuur blijven in beheer bij de gemeente. Voor grotere gebieden is er een onkostenvergoeding mogelijk.

Er is een overeenkomst opgesteld (zie bijlage). We willen deze overeenkomst op de website plaatsen, en bekendheid geven aan de mogelijkheden. Of het nu gaat om een straat die zelf plantenbakken wil plaatsen, bewoners die boomspiegels willen onderhouden, een speeltuin die het groenonderhoud ook zelf wil uitvoeren, of een buurt/dorp die groenonderhoud zelf wil gaan doen, overal gelden dezelfde voorwaarden.

De voorwaarden zijn globaal:

- Het openbare en groene karakter moet blijven.
- Het gebied moet toegankelijk blijven voor iedereen.
- Het bomenonderhoud blijft bij de gemeente.
- Chemische bestrijdingsmiddelen zijn niet toegestaan.
- Als bewoners nalatig zijn, kan de gemeente het in onderhoud terug nemen.

3.4 Bomenbeleid

3.4.1 Vaststellen belangrijkste gemeentelijke bomenstructuren

Bomen zijn belangrijk voor de ruimtelijk structuur in Midden-Drenthe. Het zijn oriëntatiepunten, structuurdragers, sfeerbepalers, verkeersgeleiders en ze weerspiegelen vaak de historie van een dorp.

Gemeente Midden-Drenthe is rijk aan bomen, echter bescherming is nodig om de waardevolle ruimtelijke structuur te houden. We willen daarom een bewust beleid voeren voor bomen. Enerzijds willen we bewoners niet onnodig regels willen opleggen of onnodig overlast bezorgen. Anderzijds willen we belangrijke boomstructuren en waardevolle bomen zo goed mogelijk beschermen.

- Op de groenstructuurkaarten zijn per dorp de belangrijkste gemeentelijke bomenstructuren aangegeven. Deze bomen worden beschermd en in stand gehouden. Waar mogelijk willen we de bomenstructuren ook versterken.
- De gewone eik is momenteel een soort die ook in de bebouwde kom erg overheerst. Mede in verband met de eikenprocessierups willen we bij voorkeur kiezen voor andere soorten als de gelegenheid zich voordoet.
- Bij de keuze van een boomsoort houden we rekening met bekende boomziektes.
- Monumentale bomen worden momenteel al vastgelegd in bestemmingsplannen.

3.4.2 Goed bomen onderhoud

- Voor goed bomenonderhoud is vakkennis nodig. Vanaf de aanplant dient er goede begeleidingssnoei plaats te vinden. Opkronen van bomen moet worden afgestemd op het verkeer dat onder de kroon door moet rijden.
- Boomveiligheid: om de mate van boomveiligheid vast te stellen en daarmee de risico's die een boom vormt voor de omgeving, wordt een internationaal erkende methode toegepast: VTA (Visual Tree assessment).
- Waar werkzaamheden plaatsvinden moeten te handhaven bomen worden beschermd volgens de hiervoor geldende boombeschermingsrichtlijnen. Deze schrijven wij standaard voor, onder andere bij infrastructurele werken.
- Op diverse plaatsen zijn er bomen waar vergaande vormsnoei wordt toegepast, namelijk kandelaberen. Dit houdt in dat eens in de ongeveer 5 jaar, de kroon van de boom sterk wordt ingekort, als een soort kapstokjes. Dit is een kostbare maatregel. In principe is het zo dat er op zulke plekken een te brede boomsoort staat. In de toekomst willen we het aantal gekandelaberde bomen verminderen. We kiezen bij voorkeur voor kap en aanplant van een smallere soort als de boom te breed is. Op bepaalde plekken geven de gekandelaberde bomen een karakteristiek beeld, of is er geen goed alternatief mogelijk. Daar handhaven we de gekandelaberde bomen.

3.4.3 Overlast door bomen

Bij de aanpak van overlast door gemeentelijke bomen wordt terughoudend omgegaan met kap. We willen objectieve criteria vaststellen om verzoeken voor de kap van bomen te kunnen beoordelen.
Op basis van een puntentelling kunnen zowel het belang van de boom als de nadelen van de boom worden meegewogen op basis van de volgende onderwerpen:

- Natuur- en milieuwaarde
- Beeldbepalende waarde/bomenstructuur
- Cultuurhistorische waarde
- Overlast (zoals schaduw, bladval, insecten, schade gezondheid)
- Fysieke schade (zoals aan schade aan bestrating of riolering)
- Veiligheid.

Klachten zoals honingdauw en roetdauw door luis, bladval, angst voor takval, allergie voor stuifmeel, vruchtval, aanwezigheid van insecten, groene aanslag op muren, daken e.d. krijgen niet veel punten in de punten tellling, en zullen dus niet snel reden zijn om een boom te kappen.

Klachten die wel zwaar meetellen zijn bijvoorbeeld: schade door boomwortels aan een gebouw, extreme schaduw in tuin of woning bij bomen die toetreding van daglicht tot woonruimte met gebruiksfunctie ernstig belemmeren of met hun kroon meer dan 50% van de tuin beslaan, of als de boom niet veilig is.

3.4.4 Nieuwe bomenverordening

Verhogen grens vergunningsvrij kappen

We willen waardevolle bomen beschermen. In de huidige bomenverordening is aangegeven dat mensen voor bomen vanaf 20 cm doorsnede een vergunning nodig hebben om te kappen. Bij het beschermen van waardevolle bomen, vooral bij particulieren, gaat het vooral om de dikkere bomen. We willen op dit gebied de regels voor inwoners versoepelen.

- De grens voor het vergunningsvrij kappen van bomen voor particulieren verhogen naar 40 cm doorsnede (gemeten op 1,30 meter boven maaiveld).
- De grens voor het vergunningsvrij kappen van gemeentelijke bomen ook verhogen naar 40 cm. De voorgenomen kap van gemeentelijke bomen vanaf 20 cm wordt zomogelijk 6 weken voorafgaand aan de kap gepubliceerd in de gemeenteberichten. Dit om bewoners die zich betrokken voelen bij hun omgeving, te informeren en in de gelegenheid te stellen om te reageren als de gemeente het voornemen heeft bomen te kappen.

Handhaving en eigen bijdrage

De grens voor een vergunning voor het kappen van een boom wordt voor particulieren aanzienlijk verhoogd. Daartegenover willen wij stellen dat we dan een strakker beleid gaan voeren voor het illegaal kappen van bomen en het kappen/snoeien van gemeentelijke beplanting. We gaan hiervoor strengere handhavingsregels hanteren. Ook is dit een economisch delict.
Als bewoners de gemeente vragen een gemeentelijke boom te snoeien of te kappen, terwijl daar technisch geen reden voor is, vragen we een eigen bijdrage van 75 % van de kosten.

Verhalen van schades aan gemeentelijke bomen en beplanting

Als een particulier een gemeentelijke boom of beplanting kapt of beschadigd, kan de gemeente de schade verhalen op de dader. Dit gebeurt aan de hand van een boomtaxatie. We zullen meer inzetten op handhaving en verhalen van de schade. Bomen hebben al snel een monetaire waarde van duizenden euro's. De te betalen bijdrage komt ten goede aan het verbeteren van groenstructuren.

Nieuwe bomenverordening planning

Voorgaande wordt verder uitgewerkt in een nieuwe bomenverordening. Een nieuwe verordening is noodzakelijk in verband met wetswijziging (WABO). De verordening zal op korte termijn na vaststelling van het groenbeleid worden aangeboden aan de raad.

3.4.5 Zonnepanelen

Midden-Drenthe is voorstander van duurzame energie, door bijvoorbeeld zonnepanelen. De burger is echter zelf verantwoordelijk voor de keuze van aanleg en de plaats van de zonnepanelen. Daarbij heeft de burger rekening te houden met de inrichting van de omgeving. De gemeente hecht waarde aan de groene uitstraling en duurzame groenstructuren. Zonnepanelen kunnen worden meegewogen als reden voor kap, dit wordt meegenomen in de puntentelling bij de kapbeoordeling.
Waar wij wel bomen kappen of snoeien voor zonnepanelen, terwijl de boom technisch niet gekapt had hoeven worden, vragen wij een bijdrage van de bewoner. Daarbij is richting gevend de waarde van de boom op basis van het rekenmodel boomwaarde van de NVTB.

3.4.6 Bladbakken

Voor blad dat afkomstig is van gemeentelijke bomen, hebben we al jaren bladbakken. De gemeente komt hierin bewoners tegemoet, door bakken te plaatsen en te laten legen. Bewoners zijn actief, door het blad te verzamelen in de bladbakken. In totaal zijn er momenteel ongeveer 130 bladbakken die door de gemeente worden geplaatst en geleegd. De kosten, ongeveer € 200 per bak per jaar, worden betaald uit de afvalstoffenheffing.

De verdeling van de bakken is vergeleken met de plek van de gemeentelijke bomen in de bebouwde omgeving niet evenredig verdeeld. Over bladbakken komen jaarlijks veel vragen en verzoeken bij de gemeente.

Voor de natuurwaarde is het juist niet goed om alle blad op te ruimen. Het laten liggen van een laagje tussen de beplanting, is goed voor allerlei dieren zoals egels, en is ook voor de bodem beter. Het geeft voedsel, en bevordert het bodemleven. De natuur ruimt normaal gesproken blad zelf op. Het is dan ook prima om blad dat afkomstig is van gazon of straat, op hopen tussen de beplanting te leggen. Grotere tuinen, en tuinen bij houtwallen kunnen op zo'n manier juist aantrekkelijker worden voor de fauna. We willen daarom stimuleren om blad tussen de beplanting te laten liggen.

Blad kan goed gecomposteerd worden. Het afvoeren van alleen blad is goedkoper dan afvoer van afval uit de groene bak. Via compostering wordt het materiaal omgezet in een nuttig product voor bijvoorbeeld de landbouw.

Voor plekken met kleinere tuinen in buurten met veel gemeentelijke bomen, zijn bladbakken dus nuttig om het blad te verzamelen dat mensen niet in de eigen tuin of compostbak kwijt kunnen.

In omliggende gemeenten is het aantal bladbakken de afgelopen jaren sterk verminderd. Wij willen de bewoners de service van bladbakken blijven bieden, waarbij we wel kritisch willen zijn op waar deze bakken staan en hoe ze gebruikt worden.
In het buitengebied en kleine buurtschappen komen minder bladbakken te staan. Hier wordt momenteel vaak veel blad van privé bomen aangevoerd. Bovendien hebben de meeste woningen hier relatief grote tuinen waar het zelf composteren van blad goed mogelijk is.

We willen daarom met de verschillende belangenverenigingen in overleg om de verdeling van bladbakken opnieuw te bepalen.

3.5 Budget

Het beheer van openbaar groen in de bebouwde kommen kost jaarlijks ongeveer 1,5 miljoen euro. Hiervoor worden alle onderhoudswerkzaamheden gedaan, zoals grasmaaien, schoffelen, snoeien van bomen en struiken. Gespecialiseerd beheer zoals boomonderhoud doet de gemeente zelf. Veel van de werkzaamheden zijn momenteel uitbesteed aan werkvoorzieningschap Alescon.

De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met bezuinigingen op het onderhoudsbudget. We hebben met ingang van 2015 nog eens een vermindering van het budget van 10%. In 2015 is dit met diverse korte termijn maatregelen opgelost. Het betekent wel dat we ook voor de langere termijn keuzes moeten maken, in dit groenbeleidsplan willen we deze onderbouwing geven en keuzes maken.

Bezuinigingen willen we behalen door onder meer overhoekjes te verkopen, verminderen van obstakels, extensief maaien, vervangen van heestervakken op bepaalde plekken door goedkoper te onderhouden groen, en machinaal knippen van hagen.

3.6 Renovatie verouderd groen

Om de groenvoorzieningen op een acceptabel niveau te houden, en te laten voldoen aan de eisen van de tijd, is het nodig om jaarlijks een gedeelte van de plantsoenen te renoveren. Momenteel is het regulier budget hiervoor te beperkt. Via de groenplannen wordt verouderd groen per dorp gerenoveerd. Ook wordt renovatie meegenomen in combinatie met een ander werken, zoals de wijkverbeteringsprojecten.

4 Doelstellingen per gebiedssoort

We streven voor alle openbaar groen naar een basiskwaliteit: schoon, heel en veilig.
Globaal zijn er verschillen in doelstellingen per gebiedssoort.

Hoofdinfrastructuur:

- De hoofdinfrastructuur bestaat uit hoofd- en nevenontsluitingen en moet duidelijk begeleid worden met (grotere) bomen, zodat er een duidelijke boomstructuur ontstaat die de loop en belangrijkheid van de weg accentueert.
- Belangrijke dorpsentrees mogen een extra accent hebben.
- De verkeersveiligheid en overzicht op kruisingen en bij oversteken heeft prioriteit.
- Water en aantrekkelijke gebouwen moeten zoveel mogelijk zichtbaar zijn. Kanalen zijn autonome elementen, dat uit zich ook in de boomstructuur.
- Langs de hoofdinfrastructuur streven we naar eenheid in sfeer.

Woongebieden:

- Vooral in woongebieden streven we naar een voor de bewoners leefbare omgeving.
- Aandacht voor de functies van het groen: spelen, ontmoeten, buurtactiviteiten.
- Verder is de sociale veiligheid en de betrokkenheid van bewoners bij hun omgeving belangrijk. Beheer met zelfwerkzaamheid is mogelijk.
- De belevingswaarde krijgt hier extra aandacht. Een wat kleinere schaal, seizoensbeleving (herfstkleuren, bessen, voorjaarsbloei), en voorkomen of maskeren van lelijke situaties. Waar weinig particulier groen is, is het openbaar groen des te belangrijker.
- Sommige woonwijken hebben een stevige en karakteristieke groenstructuur met houtwallen. De houtwallen geven vaak ook schaduw en overlast. We gaan deze houtwallen planmatig aanpakken en verjongen. De karakteristieke houtwallen moeten wel behouden worden.
- Bij nieuwe inrichting houden we zo mogelijk met de positie van bomen ten opzichte van woningen, rekening met bezonning. Ook kiezen we bij nieuwe aanplant voor bomen die ook qua grootte passen bij de standplaats.
- Speelplekken moeten bij voorkeur op een plek liggen met toezicht vanuit woningen, centraal in de bebouwing en op een verkeersveilige plek.
- Stimuleren van bewoners om in hun tuin natuurvriendelijk groen te hebben, en niet te veel verstening.

Centrum, toeristische trekpleisters:

- Representatief, belevingswaarde.
- Winkelcentra hoog onderhoudsniveau (alleen centra Westerbork, Smilde en Beilen). Deze gebieden moeten vooral representatief zijn en duidelijk sfeer uitstralen. Er mag wat meer aandacht besteed worden aan duurdere beplanting, zoals bloembakken. Het gaat om plekken waar behalve veel bewoners, ook veel mensen van buitenaf komen. Het is dus een visitekaartje.

Bedrijventerreinen:

- Het moet voldoende representatief zijn voor de betreffende bedrijven.

- Daarnaast zijn dit vaak plekken waar ook de natuur een kans kan krijgen.
- Buffers waar bedrijventerreinen aan woningen grenzen.
- Landschappelijke overgang naar buitengebied, inpassing.
- Braakliggende gedeelten: onderhoud is voor de eigenaar. Waar de gemeente eigenaar is streven naar biodiversiteit en kleur. In dergelijke tijdelijke situaties kunnen akkerbloemenmengsels heel geschikt zijn.

Parken, sportgebieden:

- Goede plek voor natuur en inheemse beplanting. Plaatselijk even niet geconfronteerd worden met de drukte van woningen en verkeer, maar er even tussenuit zijn in je eigen dorp en de natuur en seizoenen kunt beleven.
- Parken hebben verschillende functies, zoals wandelen, kijken, ontspannen, ontmoeten, spelen. Zorgen voor goede paden: de toegankelijkheid voor jong (kinderwagen) tot oud (rollator). Goed bereikbaar. Sociaal veilig.
- Sportvelden: afschermende beplanting met natuurlijk karakter.

Landschappelijk groen: Groene dorpsranden, groene longen en landschappelijke dorpen:

- De overgangen van dorp naar landschap, landschappelijk inpassen en verbinden.
- Het zijn vaak ook buffers, groene randen geven bescherming aan woningen (wind, lawaai, privacy).
- De dorpsranden hebben een functie in beeld, functie en natuurwaarde.
- De inrichting kan natuurvriendelijk en relatief grootschalig.
- Functies als honden uitlaten, wandelen, spelen (oudere jeugd), vissen, hardlopen zijn hier vaak geschikt.
- Uiteraard moet de inrichting zijn afgestemd op de locatie en het omliggende landschap.
- Langs esdorpen een groene rand.
- Plekken voor waterbuffers.
- Sommige dorpen zijn helemaal onderdeel van het landschap. Deze vallen in hun geheel onder deze categorie. Bijvoorbeeld Drijber, Mantinge.

5 Richtlijnen voor ontwerp en inrichting

Bij plannen voor ontwerp en inrichting wordt rekening gehouden met de gewenste hoofdgroenstructuur en aanbevelingen zoals omschreven in de uitwerkingen per dorp (zie bijlagen).
Daarnaast wordt met bewoners en betrokken organisaties/bedrijven overlegd over de specifieke problemen en wensen.

5.1 Beheerbewust ontwerpen

Beheerbewust ontwerpen houdt in dat bij het ontwerp meteen het beheer in hoofdlijnen wordt bepaald. Bij het ontwerp is dan direct duidelijk hoeveel geld er nodig is voor de instandhouding er van. Ook moeten verschillende onderdelen in de openbare ruimte op elkaar afgestemd worden. Beheerbewust ontwerpen is ook rekening houden met het dagelijks gebruik. Kies voor kwaliteit en onderhoudsvriendelijke materialen.

5.2 Sociale veiligheid

Het is belangrijk dat openbaar groen sociaal veilig is. Hiervoor zijn er de volgende aandachtspunten. Overzichtelijkheid (minimaal een meter tussen paden en bosplantsoen), een goede onderhoudstoestand en speelveldjes en ontmoetingsplekken waar vanuit de woningen of straat zicht op is. Betrokkenheid uit de buurt verhoogt de sociale veiligheid.

5.3 Honden uitlaten

Regelmatig zijn er verzoeken voor maatregelen tegen hondenpoep. In speeltuinen worden paaltjes met een verbod voor honden geplaatst. Op overige locaties zijn de maatregelen vanuit de gemeente minimaal. De regel is dat mensen de plicht hebben om uitwerpselen van hun dieren op te ruimen. In onze gemeente zijn veel mogelijkheden om de hond uit te laten, in het reguliere groen. Van hondenbezitters wordt een eigen verantwoordelijkheid verwacht om hondenpoep op te ruimen. We maken er daarom geen aparte voorzieningen voor.

5.4 Natuur

Bij de inrichting rekening houden met de waarde voor flora en fauna. Voorbeelden zijn het toepassen van nectar leverende bomen en planten, bloemrijk gras, voor vogels aantrekkelijke heesters, en afwisseling tussen verschillende elementen (water, heesters, bomen en gras). Inheemse soorten hebben de voorkeur. Geleidelijke overgangen geven de meeste variatie in flora en fauna. Voor de bebouwde kommen is er geen inventarisatie van natuurwaarden beschikbaar. Het is aan te bevelen om bij planontwikkeling de locatie te inventariseren en in te spelen op mogelijkheden en kansen.

Bermen en grasvelden:

Momenteel is er van de 1,8 miljoen m2 groen, 1,1 miljoen m2 gazons in de bebouwde kommen. Dit is erg veel. Bedoeling is om dit gazon gedeeltelijk omvormen. Dit zal de meest zichtbare verandering zijn binnen het groenbeleid.

We kiezen daarbij voor 4 categorieën:

- Gazon: waar het functioneel gewenst is
- Ecologische berm/Bloemrijk gras: 2x per jaar maaien en maaisel na enkele dagen afvoeren. Deze plekken worden bij voorkeur verschraald en ingezaaid met een speciaal bloemenmengsel. In dit mengsel zit zaad van diverse inheemse soorten meerjarige (vaste) kruiden die belangrijk zijn voor o.a. bijen. We maken daarmee stukjes van het zogenaamde 'bijenlint'. We doen dit vooral op kansrijke plekken: voldoende zon, bereikbaar voor het beheer, voldoende groot, en mogelijkheden voor verschraling.
- Extensief maaibeheer: 2 x per jaar maaien en maaisel direct afvoeren. Dit kan bijvoorbeeld met een maai-zuig installatie. Bewoners mogen als ze dat willen zelf maaien als gazon.
- Beweiden door schapen: (gescheperde) schaapskudde.
  Vooral geschikt op plaatsen waar het lastig te onderhouden is met machines, zoals op taluds of als natte situaties. Schapen hebben een positief effect op de natuurwaarde, maar hebben ook een educatieve en toeristische meerwaarde.

De plekken voor bloemrijk gras en extensief maaibeheer worden in hoofdlijnen op aparte kaarten aangegeven in de bijlage van dit beleidsplan. Langs voetpaden en fietspaden willen we 1 meter gazon houden. Ook voor de veiligheid bij kruisingen is er extra aandacht.

Bomen:

In een goed ontwerp is rekening gehouden met de voorwaarden voor bestaande en nieuwe bomen om goed te kunnen groeien. Vaak ontstaan er problemen met bomen doordat bij het ontwerp aan een aantal voorwaarden niet is voldaan. Belangrijk zijn de volgende punten:

- Voldoende ruimte, zowel ondergronds als bovengronds
- Groeiplaatsverbetering
- Bij voorkeur geen bomen in verharding, maar in plantvakken of gras.
- Soortkeuze afstemmen zodat er zo weinig mogelijk overlast is
- Rekening houden met kabels en leidingen
- Bomen beschermen bij werkzaamheden, zowel ondergronds als bovengronds, aan de hand van de hiervoor geldende richtlijnen. Bij civiele werken moet dit standaard in het bestek worden vermeld.
- Vanwege ziektegevoeligheid en plagen op dit moment hebben es, kastanje, iep en gewone eik niet de voorkeur.

Oeverzones:

Bij oeverzones zoveel mogelijk streven naar flauwe oevers, met een vlakke plasberm. Dit zijn natuurvriendelijke en kindveilige oevers.

Voor de flora en fauna is het goed om zon op de oever te hebben. Eventueel kan er zaad worden gezaaid, met bijvoorbeeld grote kattenstaart. Voor veel dieren is het erg gunstig als er wat hogere kruidachtige beplanting is, en bosjes in de buurt (bijvoorbeeld wilgen). Variatie en geleidelijke overgangen zijn belangrijk.

Bosplantsoen

- Inheemse soorten gebruiken, die hier thuishoren. Zie bijlage voor de lijst met inheemse soorten.
- Variatie, met bij voorkeur op de zonzijde wat open plekken, grondwalletjes of wortelkluiten.
- Geleidelijke overgangen naar de rand.

5.5 Eetbaar groen

Op initiatief of wens van bewoners kunnen er bijvoorbeeld bessenstruiken, hazelnoten, walnotenbomen of fruitbomen worden geplant.

5.6 Straatmeubilair

We kiezen voor meubilair wat past in de huidige sfeer, praktisch is in gebruik en beheer, duurzaam geproduceerd, en met een goede prijs-kwaliteit verhouding. Voorheen is voornamelijk beton met hout gebruikt. We willen nu kiezen voor een andere materiaalkeuze met een meer eigentijdse uitstraling. Het meubilair kan per plek verschillen, maar de standaard is zwart metaal en hardhout (of bamboe).

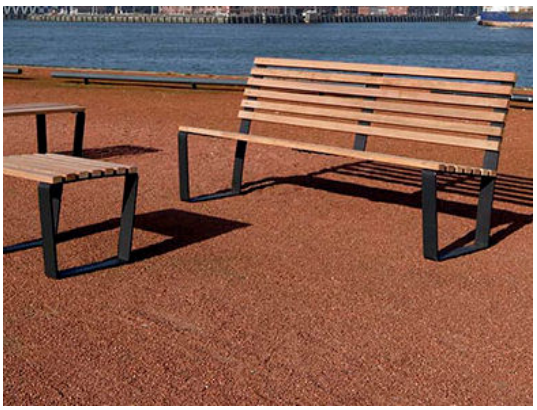

5.7 Natuurlijk spelen

Buiten spelen doen kinderen niet alleen in de gewone speelvoorzieningen. Met natuurlijke speelaanleidingen willen we het natuurlijk spelen stimuleren. Water met flauwe oevers, bosplantsoen, bloemrijke grasveldjes, heuveltjes, keien, liggende boomstammen, enzovoorts. Dit zijn voor kinderen aantrekkelijke plekken om met eigen fantasie te spelen.

6 Richtlijnen voor beheer en onderhoud

6.1 Groenbeheer programma

Alle gegevens van het groen in de bebouwde kommen zijn opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Dit betekent dat alle heestervakken, grasvelden, bomen enzovoorts binnen de bebouwde kommen op digitale kaarten staan, met hieraan gekoppeld een digitale administratie. Belangrijk is dat de gegevens actueel blijven. Bij mutaties buiten moeten de aanpassingen in het programma zo snel mogelijk worden verwerkt.

6.2 Renovatie verouderd groen en groenplannen

Na ongeveer 15 jaar zijn veel heestervakken versleten. Ook is het wenselijk om eens in de 15 jaar een buurt op te nemen om te kijken of wijzigingen in bomen of andere beplanting wenselijk zijn. In onze gemeente gaan beplantingen langer mee. Echter er zijn op veel plekken oudere plantsoenen die aan renovatie toe zijn. Oudere plantsoenen geven problemen: er komen kale plekken, onkruid is moeilijker te beheersen, de uitstraling van de straat gaat achteruit, het trekt rommel aan. Op bepaalde plekken zijn de problemen breder, en daar is een gehele renovatie van de straat of buurt meer op zijn plaats. Sinds 2006 werken we veelal met groenplannen per dorp. Eigenlijk zouden we als gemeente samen met bewoners een dorp elke 15 jaar in zijn geheel weer moeten bekijken. Dan worden bekeken of er renovaties nodig zijn, zodat het dorp als geheel weer op een samenhangende manier een groene opknapbeurt kan krijgen.

De dorpen die nog niet aan de beurt zijn geweest sinds de start van de groenplannen zijn: Beilen, Spier, Drijber, Westerbork, Zwiggelte, Elp, Orvelte, Witteveen. Met name in Beilen en Westerbork is renovatie van oudere plantsoenen gewenst.

Voor Beilen zijn we bezig met de Visie op Beilen, met het accent op het vergroenen van Beilen. De kaders hiervoor zijn al opgesteld, voor ontwikkellocaties en voor bestaand groen. In dit groenbeleidsplan is voor het bestaande groen op hoofdlijnen aangegeven welke maatregelen nodig zijn. Graag willen wij hier vanaf 2016/2017 verder uitvoering aan geven. Het landschap meer voelbaar maken in de kern, eenheid langs de hoofdstructuren, en een herkenbaar beeldmerk zijn de hoofdonderwerpen.

Voor Westerbork zijn de hoofdroutes onlangs aangepakt, of worden binnenkort aangepakt (bijvoorbeeld Van Weezelplein). Met name de woonwijken zijn hier toe aan renovatie van groen. Gedeeltelijk kan dit worden gecombineerd met andere werkzaamheden.

6.3 Mate van verzorging

De openbare ruimte moet schoon, heel en veilig zijn, dat zijn de drie belangrijkste punten voor leefbaarheid. Dit geldt ook voor het groen. De mate van verzorging hangt verder af van budget, functie, en hoe representatief een locatie is. Zo wordt een centrumgebied wat intensiever verzorgd dan een woonwijk.

Hoe veel onkruid mag er groeien in een heestervak, hoe hoog mag het gras zijn rond bomen, gaan we wel of niet graskanten steken, en hoe vaak knippen we de hagen. Het is een uitdaging om binnen het huidige beperkte budget een voldoende mate van verzorging te halen.

Uitgangspunt is: hagen en heestervakken blijven we minimaal op het huidige niveau onderhouden (B). Rond obstakels wordt minimaal 2 maal per jaar gemaaid. Waar mensen een hoger niveau willen mogen ze zelf de puntjes op de i zetten door zelf bij te maaien, of onkruid te verwijderen.
De aan te leggen bloemrijke bermen mogen mensen niet zelf maaien. Smalle bermen langs de tuin mogen eventueel wel door bewoners zelf vaker gemaaid worden (extensieve bermen, deze worden met een aparte kleur aangegeven op kaarten).

Buurten of straten mogen ook voor bepaalde gedeelten zelf het beheer van groen op zich nemen. Hiervoor worden dan afspraken vastgelegd in een overeenkomst. Voorwaarde hiervoor is draagvlak in de buurt.

Bankjes, picknickbanken, paaltjes, prullenbakken opnemen in een jaarlijkse controle. Zo nodig wordt er schoongemaakt, gerepareerd of vervangen.

6.4 Natuurvriendelijk groenbeheer

We willen hoog inzetten op natuurvriendelijk groenbeheer. Vooral voor het beheer van gras zal dit een andere uitstraling geven. Hierbij geven we de richtlijnen voor het beheer van verschillende typen groen.

<u>Bloemrijk gras</u>
Dit zijn bermen waar wordt verschraald en waar een speciaal bloemenmengsel is ingezaaid. Het onderhoud zal bestaan uit 2 maal per jaar maaien en na enkele dagen het maaisel afvoeren. Langs voet- en fietspaden 1 meter gazon.

- Deel van de vegetatie laten staan. Nooit alles in 1x maaien.
- Maaien 1e keer na half juni, 2e keer na half september. Maaien met een cyclomaaier.
- Plekken met veel bloeiende planten pas na zaadzetting maaien
- Maaien tot 0,5 m van boom. Minimaal 1x per jaar bijmaaien.
- Geleidelijke overgangen
- Door gemeente of een vakkundige aannemer
- Inwoners mogen hier niet zelf maaien

Bloemrijk gras

Extensief gras
Geen omvorming, maar zonder verdere maatregelen overgaan naar minder maaien, en afvoeren van het maaisel. Eventueel kan dit met een maai-zuigcombinatie. In het begin is dit dus nog niet verschraald, en kan het beeld nog wat ruiger zijn. Er wordt wel minimaal 2 keer gemaaid, zodat de hoogte van de begroeiing beperkt blijft. Bijmaaien minimaal 1x per jaar. Waar dit aan tuinen grenst, is het toegestaan om zelf vaker te maaien.
Locaties: veelal bermen met bomen, langs wegen met landschappelijke uitstraling. Ook bermen langs sloten waar maaisel vanuit de sloot op de berm komt.

Gazon
Waar dit functioneel nodig is, wordt in het groeiseizoen ongeveer wekelijks gemaaid.
We gaan kijken waar we het aantal paaltjes en obstakels kunnen verminderen.
Bijmaaien rond bomen, paaltjes en andere obstakels minimaal 2x per jaar
Rondom speeltoestellen kunnen vrijwilligers eventueel zorgen voor vaker bijmaaien indien gewenst.

Begrazing
- Experimenteel, begrazing van grotere stukken gras, en van taluds door schapen.
- De schaapskudde moet gescheperd zijn. De verzorger moet bij een calamiteit binnen een uur aanwezig kunnen zijn.
- Kwetsbare vegetatie uit rasteren.

Bosplantsoen en houtwallen
Natuurlijk groenbeheer in bosplantsoen en houtwallen houdt vooral in dat er gefaseerd beheer plaatsvindt. Dit betekent dat het snoeien en afzetten van beplanting in een vak, wordt verdeeld over verschillende jaren. Zo blijft er altijd een gedeelte staan waar dieren terecht kunnen. Over het geheel zal er jaarlijks 1/5 van de beplanting gesnoeid worden. Takken mogen op rillen of hopen in het bosplantsoen blijven liggen. Houtsnippers mogen niet worden terug gespoten in het plantsoen. Pleksgewijs mogen er open plekken gemaakt worden, bij voorkeur op een plek waar zon op de bodem kan komen. Ook af en toe een boom verwijderen.

Als er ruimte is voor een geleidelijke overgang en het is een rand op de zon, dan een zoom van minimaal 2 meter breed ontwikkelen langs de bosjes. Dit houdt in dat er wat ruigere kruidachtige begroeiing komt. Er moet voldoende afstand blijven tot paden.
Het beheer van een zoom bestaat uit elk jaar 1/3 deel maaien. De maaiperiode voor een zoom is september/oktober. Het maaisel blijft een paar dagen liggen en wordt dan afgevoerd. Het zaad krijgt zo de mogelijkheid er uit te vallen.

Als dit kan vanwege de veiligheid, dood hout laten staan. Als het kan de stammen tot 2 m hoogte laten staan en op natuurlijke wijze laten afsterven. Verschillende vogels, insecten en vleermuizen gebruiken zulke stammen om een hol in te maken.

Bij-vriendelijk beheer

In het beheer van onze groengebieden willen we extra rekening houden met de bij. En daar profiteren ook andere planten en dieren van. De meeste bijen hebben een vliegbereik van minder dan 300 meter. Ze houden van warmte en vliegen ongeveer van maart tot oktober. Bijen leven van stuifmeel en nectar van bloeiende planten. Inheemse planten zijn favoriet, omdat die precies aansluiten op de behoefte van de bijen die hier thuishoren. Nesten maken ze in holle stengels, gaatjes in dood hout, of in een tunneltje die ze in de grond graven.

Wat is bij-vriendelijk beheer:

- Nectar (voedsel) van maart tot oktober
- Nestgelegenheid op korte afstand (zon beschenen bodem, of dood hout, boomwortels, of stengels)
- Warmte op de bodem
- Veel afwisseling op kleine schaal
- Geen bestrijdingsmiddelen in het groen
- Gefaseerd werken, nooit alles tegelijk maaien bijvoorbeeld. Een bij vliegt maar een paar honderd meter, dus zorgen dat er voedsel in de buurt blijft.

Flora- en faunawet

Op grond van deze wet mogen beschermde dieren en planten niet gedood, gevangen, verontrust, geplukt, of verzameld worden. Ook is het niet toegestaan om nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfsplaatsen van beschermde dieren te beschadigen of te verstoren. Onder voorwaarden is ontheffing mogelijk. Er zijn verschillende gedragscodes, die vrijstelling geven voor ontheffing. Zo mogen de meeste beheermaatregelen conform de gedragscode worden uitgevoerd, als de gemeente de gedragscode heeft onderschreven. Gemeente Midden-Drenthe heeft de gedragscode beheer groenvoorzieningen onderschreven. Ook zijn er medewerkers op verschillende niveaus gecertificeerd.

6.5 Bestrijding van onkruid

In beplantingen gebruiken we een minimum aan chemische bestrijdingsmiddelen. Voornemen is om dit geheel te stoppen en alleen nog natuurvriendelijke methoden toe te passen. De wetgeving schrijft dit ook voor.

Wat betreft Jacobs kruiskruid neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid op gemeentelijk terrein. Dit wil zeggen dat we op onze eigen grond Jacob kruiskruid verwijderen. Verder verwijderen wij berenklauw op plekken waar dit overlast kan geven, zoals bij speelplekken.

6.6 Toezicht

De toezichthouders van de gemeente zijn de ogen en oren van de buitendienst. Deze mensen kunnen we beter benutten. Zaken constateren en communiceren zijn belangrijk. Werk dat wordt uitbesteed moet regelmatig worden gecontroleerd. Het toezicht moet structureel worden uitgevoerd, en worden vastgelegd. Constateringen die worden doorgegeven aan de aannemer zijn dan navolgbaar. Voor het natuurvriendelijke beheer is specifieke kennis nodig. Ook hiervoor is extra aandacht nodig bij onze toezichthouders, onder meer door meer opleiding.

7 Richtlijnen voor communicatie

Bij het openbaar groen is een goede communicatie van belang. Mensen voelen zich betrokken bij hun omgeving. Wijziging in de inrichting en het beheer, mogelijkheden voor zelfbeheer zijn dan ook zaken waarover mensen geïnformeerd of betrokken moeten worden.

Communicatie groenbeleidsplan
Als het groenbeleidsplan is vastgesteld, moeten diverse zaken nader worden uitgewerkt. Er wordt dan telkens voor het betreffende gebied uitleg gegeven over het beleid, eventuele veranderingen in beheer, en mogelijkheid tot aankoop van groen; ook kunnen bewoners dan aangeven waar zij knelpunten ervaren of wensen hebben, zodat hier rekening mee gehouden kan worden. Het casco van hoe we met het groen omgaan staat met het vaststellen van het beleidsplan vast.

Communicatie beheer en projecten
Belangrijk in de algemene communicatie over groen met bewoners:

- Serieus nemen van klachten en vragen, de basis van de antwoorden moet in principe in het groenbeleid te vinden zijn.
- Informeren over werkzaamheden of veranderingen in hun buurt en zo mogelijk inspraakmogelijkheid geven.
- Gebruik de specifieke kennis van belangengroepen bij het nemen van maatregelen en het vormen van beleid.
- Groen ‘actueel’ houden, door regelmatig stukken naar buiten te brengen, bijv stukjes in de krant over werkzaamheden die op dat moment veel voorkomen.
- Mensen zoveel mogelijk betrekken bij projecten, ook bij de uitvoering, door hier nieuws over te publiceren, mensen en kinderen mee te laten helpen bij het planten, en door aandacht te besteden aan afgeronde projecten, bijvoorbeeld door een feestelijke opening.
- Bij ingrijpende wijzigingen vooraf contact opnemen met de buurtvereniging of plaatselijk belang en de direct aanwonenden.

Voorlichting tuinen
We willen graag bewoners bewust maken van het groen. Een mogelijkheid is om voorlichting te geven over tuinen. Minder verharding en schuttingen, meer natuurvriendelijk groen. Ook ten behoeve van het verbeteren van afvoer van regenwater is het van belang dat er minder bestrating is. Tuinen kunnen daar een rol in spelen.

8 Planning

In dit groenbeleidsplan staan hoofdlijnen beschreven en in grote lijnen de uitwerkingen per dorp.

De planning is om op korte termijn de bomenverordening vast te stellen, zodat de regels ten aanzien van de bomen worden vastgelegd.

Verder zullen we de komende 10 jaar werken aan de realisatie van het groenbeleidsplan. Hiervoor zullen we per plan met aparte voorstellen komen voor uitvoering en realisatie. Daarbij zullen omvorming tot bloemrijk gras, en de groenplannen voor Beilen en Westerbork het omvangrijkst zijn. Om de groenplannen uit te kunnen voeren, en om bloemrijk gras te realiseren, is extra budget nodig. Met name voor Westerbork en Beilen willen we de komende jaren via een groenplan werkzaamheden uitvoeren en vragen we te zijner tijd budget aan de raad.

Groenplannen zijn inclusief structuur verbeterende maatregelen, communicatie en renovatie oudere plantsoenen. Per dorp wordt in samenspraak met bewoners nader gekeken naar bijzondere wensen. Wijken of straten waar projecten plaats gaan vinden voor bijvoorbeeld verouderde wijken, worden niet aangepakt in het kader van een groenplan.

Tot slot
Met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen nog een opmerking tot slot. Dit groenbeleidsplan is in zekere zin een momentopname. Bij nieuwe ontwikkelingen zoals dorpsplannen en uitbreidingen, dienen deze zo goed mogelijk worden afgestemd met het groenbeleid. Wel moet er ruimte zijn voor afwijkende ideeën als deze breed gedragen worden. Wijzigingen in eigendom, groensoort, onderhoudsniveau en dergelijke kunnen altijd worden verwerkt in het groenbeheerprogramma.
Ook in overleg met bewoners moet er enige ruimte zijn om in te kunnen gaan op wensen. Dit groenbeleidsplan biedt die flexibiliteit, als dit in het algemeen belang blijkt te zijn.

Bronnen

Groenbeleidsplan 2006-2015

Landschapsbeleidsplan 2012

Wilde bijen-beheer, handreiking, Eelerwoude ism Koeman en Bijkerk bv 2015

Landschap en Dorpen in Drenthe, Bond Heemschut Drenthe, 1997

Ecologisch groenbeheer in de praktijk, Ipc groene ruimte, 1996

Natuur in Drenthe, zicht op biodiversiteit, Provincie Drenthe, 2010.

Beeldkwaliteitsplan Beilen Centrum 2009

Bomen met je buren, uitgave van de Bomenstichting 2015

Naar meer natuur in tuin, park en landschap, Ger Londo, KNNV Uitgeverij, 2010

Model bomenverordening 2010 Stadswerk en Bomenstichting

Publicaties in o.a. Tuin en Landschap, Vitale Groene Stad, Stadswerk, Bomennieuws.